

SZARVASI ÚJSÁG

Képes hetilap, a társadalom, közgazdaság és irodalom köréből.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égész évre . . . . . 6 frt. — kr.
Félévre . . . . . 3 frt. — kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt. 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési pénzek, úgy a lap szellemi részét
illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra
küldendők.

A nyílt-térben minden garmondsor díja 25 kr.

HIRDETÉSEK

jutányos áron vétetnek fel.

A hirdetések az „Árpád” irodalmi és nyom-
dai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetéseket el-
fogad Mudrony és György hirdetési irodája Barátok-
tere 3. sz. Athenaeum 1. emelet: továbbá A. V.
Goldberger, servitater 3. sz. alatt.

A magyar nemzet hivatása.

Valamely állam naggyá léételének legfőbb feltéte-
lét, polgárai életrealóságán kívül, a kedvező világ-
helyzet képezi. A természet minden áldásaival bővel-
kedő ország is, jelentéktelen fog maradni, ha testét
a világ kereskedelem — eme mindent mozgató fak-
tor — utai át nem metszik.

Spanyol és svéd országok elveszték jelentőségü-
ket, a világ kereskedelem irányának megváltoztával.
De ha megvizsgáljuk az ó. közép és ujkor vala-
mennyi államát, nincs egy is, melynek emelkedése
vagy hanyatlása, — világhelyzetéből kimagyarázható
ne volna. Az egyik nép új életcsirái megváltak a má-
másik rohadó tetemében. Görögország és Róma om-
ladékan nőtt Británia naggyá. Ki tagadhatja, hogy
mindhárom központja volt az ismert világnak. A kü-
lömbőség csak az, hogy az egyiknek a földközi ten-
ger keleti, a másiknak egész medenczéje volt az, mi
nekünk az öt világrész oczeánjaival.

A világtörténelem jó bíró, mindenkinek odaitéli
az öt megillető részt. Hallottunk beszélni görög, ró-
mai, olasz, német, francia, angol uralomról. Volt idő
midőn csaknem kizárólagosan uralták nevezett álla-
mok az európai kontinenst

Hát vajjon oly kor, melyben Magyarország viendi
a vezényszerepet, lesz-e?

Jól tudjuk mi, hogy a jelen kor a kozmopolitis-
mus kora. Tudjuk azt is, hogy a civilizáció mindent
átölelő karjai szétmorzsolják a nemzeti különleges-
ségeket. Megvagyunk azonban győződve arról, hogy
százados alapokra épített hitet, nyelv, szokás és
együttélésen alapuló ragaszkodást semmi sem törül-
het el egyszerre. Erős hitünk van azért abban, hogy
Magyarország helyi és világhelyzeti előnyeivel, az öt
megillető helyre küzdheti fel magát.

Ezen említett előnyök pedig nem kis számmal
vnnak.

Ilyen mindenekelőtt a kelethezi közelsége. Ma-
gyarország kulcsa a balkán félszigetinek, s így kelet
Ázsiának is. Fogy pedig akármilyen európai állam
jó piacot találna a keleten, ezt bizonyítja törekvésük
Konstantinápolyra.

A Balkán félsziget az, hol Északamerikával si-
keresen versenyezhetnénk. Nyers terményeinket mégis
csak olcsóbban szállíthatnánk a balkáni államokba,
mint Amerika belsejéből.

Fejlődő házi és gyári iparunk termékei pi-
aczra találnának Belgrád, Sophia, Saloniki és Sze-
rajevo bazirain.

Hja de mikor még az iparunk fejlesztése körüli
teendők is csak tervben vannak. Vasúthálózatunk fő-
kéletlen. És kérjük van-e állam, melynek kevesebb
csatornája volna?

Sajátságos az: most van tér, hely és alkalm
arra, hogy világrészünkön a minket megillető helyet
elfoglalhassuk, és megsemtesszük azt.

Naggyá pedig a természet maga még senkit és
semmit nem tett. Nem elég hogy bírjuk a sze-
rencse kedvezményeit; élnünk is kell azzal tudnunk.

Más nemzetek rövid évek alatt ipart, kereskedel-
met tudtak teremteni, példa erre az ujonnan virág-
zani kezdő Olaszország és Hollandia. Olaszhon tíz —
husz éy alatt gyökeresen javított közlekedési állapo-
tain, Holland pedig harmincz év alatt virágzó kézmű-
ipart teremtett. A példák előttünk állanak; miért ne
tehetnénk mi is úgy, mint amaz államok. A magyar
faj amazok egyikénél sem áll hátrább, úgy szellemi-
led mint testileg.

De a népnek vezetőkre van szüksége. Okos ve-

zérők hijján, a nép tetteiben nincs meg minden dolgok veleje, a rend!

Magyarországnak nagy nemzetgazdászokra van szüksége, kik a kor intését felfogják, azt kövessék. Akkor és csakugy foghatja a nemzet virág helyzetét kiaknázni és czélszerűen felhasználni

Virágzó kereskedelem, kifejlett ipar mellett, oly józan eszű nép, mint a magyar, a szérözsa minden irányában érvényesítheti szavát, befolyását. És ezen szó a szilárd alapon nyugvó önértel hangja lesz.

De vajjon lesz-e, ki eme szép álmok megvalósítására vezesse a nemzetet?

Azt mondják: nagy idők szülik a nagy embereket. Mi ugy látjuk: a nagy hegy most kis egereket szült.

Sarah Bernhardt Lecouvreur Adrienne-ben.

— A „Szarvasi Ujság” eredeti tudósítása. —

Budapest, nov. 16. 1881.

Budapest megvan babonázva. Egy csodás lény szellemi fönsége kápráztatja e nagy embertömeget. A művészet csodás varázsa hódít, a maga souverain hatalmával. Mire e sorok napvilágot látnak, a nagy művésznő már messze tőlünk idegen országban ragyogtatja páratlan tehetségét; de neve, művészete feledhellen emlékü marad azok előtt, kik játékát láhatták. Sarah Bernhardt valóban ritka tünemény. Igazi typusa a nagy szellemnek, mely alkotásai körül semmi rendkívülit nem használ, s hatásában mégis rendkívüli. Alig hittem — nem gondoskodván előre jegyről — hogy bejutok Lecouvreur Adrienne előadására. Mégis megkíséreltem a szerencsét, s valóban sikerült a színész-páholyban egy elég kényelmes helyet kapnom. A roppant színház minden zuga megtelt kíváncsi közönséggel. A nők szokatlan diszes toiletekben jelentek meg, a toilette

nagy mesternőjének tiszteletére Ugy nézett ki a színház, mint egy bálterem. A hőség sem hiányzott hozzá hogy a hasonlat teljes legyen.

Az előadás kezdete 7 órára volt kitűzve, mindamellett volt fél nyolcz óra, mikor francia szokás szerint — a mi esengettyű-jelünk helyett — felhangzott a szinpad kopogtatás, a mi lehet franciaországban régi hagyományos szokás; de nálunk kissé neveltségesen vette ki magát, s a karzat nem is késett derült-ségének kifejezést adni,

Végre tellebbent a függöny, — de persze az első felvonás nem elégítette ki kíváncsiságunkat, mert az ünnepezt művésznőnek ebben nincs jelenése. Csak a II-ik felvonás 3-ik jelenetében láhatták először a mint riadó tapsok közt lépett a színre, mint színésznő, Roxan szerepét tanulva.

Sajátságos a hatás, mit e nagy művésznő megjelenése okoz a szemlélőben.

A szikár alak első pillanatra kevésbé tetszetős; de amint megszólal, amint a lágy és mégis érczes hang átfut a termen: mindenki megvan hódítva.

Mozdulatai egészen természetesek. Semmi keresettség bennük Itt ott inkább szegletesek; de mindig oly természetesek is hogy rá kell mondanunk: ez máskép nem is volna jól. — S ebben van a nagy művésznő egyetemes hatása. Nála a gesticulatio nem az a közönséges színi szükségesség, hanem igaz, természetes, hogy ugy mondjuk öntudatlan színezés, mely benső motívumokból indul ki, minden erőltetés nélkül.

Lecouvreur-ben a női indulatok minden fokán keresztül haladt e csodás művésznő. A boldog szerelem kitörő ujjongásától kezdve, a sértett női becsérzet kullámain át a csalódott sziv örvongéseig ragadta lelkünket, utánozhatlan játékával.

A szerelmes nő kedélyvilágát, derűjével, borujával, majd gyilkos villamaival áttuk magunk előtt oly meggyőző igazsággal kitarva, mely ellen egy kétkedő szavunk sem lehet.

Az a galambtojásnyi gyémánt-solitaire, mely Sarah Bernhardt fején tündökölt nem vetett oly riszta fényt a szemekbe, mint e csodás nő igaz művészete, melynek megrázó ereje számtalan szemben olvadt forró ragyogó könnyé.

A meghántott, csalódott Lecouvreur örülesi jelenete, amint

F Á R C Z A

I t t h o n.

Itt voltam én végtelenül boldog,
Azt beszélnek ezek a fák, bokrok,
Mint minden élő emlék volna,
Még a rög is a vágy hangján szól ma.

Hiába már! az édes mult sirba,
És hasztalan kötögetem sirva!
Lelkem lángol nehéz gyászán végig:
A csillag is lehullóban fénylik!

Beragyogja sötétellő utját,
S tündöklését bús halálnak tudják;
De az csupán fajó lelkem titka,
Hogy világa hamvadozó szikra.

Néhány csillag mult egéről szedve,
E ó..... az r..... benne.
S keserű vágy üzi, hajtja folyton:
Temetőben sirt keresve bolygom.

Magányosan ott az árok szélén,
Fehér akác imbolyog a szélben,
S virágait bánatosan szórja,
Mint ha ő is megtört lélek volna.

Virágai rám hullannak épen,
S uj tavaszkor a siromra, érzem . . .
És az évek addig-addig járnak,
Mig melléd is nekem gödröt ásnak.

PONGRAC BÉLA,

A Nemzet bárója*).

Ha a Rómer, Henszlmann és Ipolyi archaeologus-háromságot megkérdené az ember: a vastuskó régibb régisége-e Pestnek vagy a „nemzet bárója”? — kétségkívül az utóbbira szavazna.

*) „A nemzet bárójának” e bemutatását Agai Adolfnak köszönhetjük, ki e szellemes, életől duzzadó biografiai karcolatot pár évvel ezelőtt. Forgó János név alatt — mely egyike sok álneveinek — írta, méltó kommentárjával Jankó remek tollrajzának.

a mérge hatása alatt élet és halál közt lebegett: realismusa mellett is egészen eszményi volt, nem borzasztó, nem ijesztő amint máskor láthattuk.

Az összezuzott-szív fel-felnyögött, majd tombolni kezdett míg elalélt, mint a tenger erős és mégis csak puha cseppek-ből álló, fel-fel szökő majd csendesen elsimuló hulláma.

Egy torz vonást sem láttunk e kínos vergődésben, mindaz amit Sarah Bernhardt nyújtott: a művészet meghamisíthatlan tiszta anyaga volt egy alkotó szellem kezében.

A mi a többi szereplőket illeti: kissé jobb keret is elkelne Sarah Bernhardt játékához; de mit érdekelte a közönséget a többi szereplő!

Egyik másik meg is állta helyét tűrhetőleg; de persze ezek is eltörpültek a nagy művésznő kimagasló játéka mellett. A rendezés azonban kifogástalan volt; a jelmezek korhűek és díszesek, a deklamációk is eléggé tűrhetőek; csak az a különös francia „r“ tette idegessé a magyar fület ötszörös ropogásával. Sarah Bernhardt e részben is kivétel, jelöl annak, hogy lapintata még a nyelvheli, alig elküzdhető izetlenségen is, győzedelmeskedik.

A művésznőt 12-szer tapsolta ki az elragadott közönség; úgy hogy a taps valóságos őrzöngéssé fajult különösen a „felsőbb régiókban.“

A függöny legördült, s a közönség azon meggyőződéssel távozott, hogy a művészetben is van netovábbja a tökélynek, s ez — Sarah Bernhardt.

* * *

A nagy művésznőről rengeteg dolgot összeirtak már. Életrajzát számtalan adták elő avatottak és avatatlanok: de legérdekesebb, s bizonyára leghitelesebb is azon életrajz, melyet a hírneves művésznő maga mondott el a „Wiener Alg. Ztg.“ egyik munkatársának, s mely így szól:

Hollandiai vagyok — és zsidó, de csak származásomra nézve. Sohasem voltam Hollandia földjén; szüleim, kik fájdalom már elhaltak. Hollandiából jöttek, s én legelőször Párisban láttam meg a napot. Csupán francziául beszélek, nem számítva ana pár angol szót, miket Angliában és Amerikában

Pedig a „nemzet bárója“, távol attól, hogy rozsdamarta, oly merev s oly tuskó legyen, mint régészeti versenytársa — ragyogó jókedvű, eleven s hajlékony s csak közös tulajdona van amazzal: maga is vas.

Csodálatos ember! A fovárosi krónika megfakult írásban azt regéli, hogy bárónk eredete mythikus homalyba vész. Ipolyi a magyar mythológiának egy meg nem irt fejezetében még valami Jupiter-féléről is tesz említést, kinek viselt dolgai szintén a hattyú- és bika jegyekben forognak, felhővel s aranyesővel jarnak.

Vannak első szerelmesek, kik, ha a színpadon (vagy akár azonkívül) egy egész nemzedéknek vallottak epedő hangon szerelmet, azon veszik észre magukat, hogy rajuk nézve egy másik szakmának közeledett ideje. Csakhogy nem tudják, apai szerepkörre vessék-e magokat, vagy tisztan a komikumra.

Bizay tisztában volt maga iránt. A komikumra adta magát.

Szerették őt Falstaffal összehasonlítant. De ő nem Falstaff, ő nem Róbert Macaire, ő nem Eulenspiegel, ő nem Pasquinó — ő a „nemzet bárója“; nem a veletlen szerencse, hanem öntudatos művészi számítás folytán. Nem abstract fogalom, hanem eredeti alkotása önmagának.

Hát aztán?

eltanultam, A zsidó vallást elhagytam, keresztény lettem s fiam Maurice római kath. vallásban nevelkedik. Ellenségeim, a kik nem tudtak ellenem semmit felhozni, azt állították, hogy német vagyok. Tiltakozom ez állítás ellen, nem azért, mintha kevésre becsülném a németeket, hanem egyszerűen azon okból, mely az önök nagy Wolterjét arra bírta hogy protestáljon, ha francziának vallanak. Annyi bizonyos hogy Német országban sohasem fogok fellépni. Mondjanak erről bármit, de én sohasem leszek képes igénybe venni azon nemzetnek vendégszeretetét, mely francziaországot megalázta. Ha a boldogtalan 1870—71-iki háboruban Francziaország győzött volna, tudom egy német művész sem lépne föl Párisban. Legfényesebb ajánlatokat kaptam németországi színházaktól s ha csupán csak pénzvágó volnék s nem befolyásolnának más érzelmek is, akkor higye el nekem, Németországból legalább is egy millió frankot hozhattam volna. Oh én akarok pénzt szerezni, ezt nem tagadom: nem játszhatom egész életemen keresztül, s habár fiam idővel egy számára letétbe helyezett igen tekintélyes vagyon birtokosa leend, mégis ohajtanék számára oly gazdagságot hátrahagyni, mint a minőt számára benső anyai szeretetemből folyólag kívánok. Hónapokon keresztül nem olvasok könyvet, hirlapot, sem hozzám intézett levelet. Nincsen időm arra, hogy saját magammal foglalkozzam; egész életem alvás, evés, utazás és játék közben telik el.

Ha valamikor annyira megöregszem, hogy a nyilvánosság elé nem léphetek, vissza vonulok a színpadtól s egészen a szobrászatnak élek. — Fiamban új életre ébredek. Derék szorgalmas gyerek, tanulmányai alaposak s nagy tehetsége van a festészetre, nagyobb, mint nekem. Gyönyörű szép, egészséges fiu, kedveli mindenki s hiszem, hogy boldogul. Az ő kedvéért milliókat szeretnék gyűjteni. De hát a szerzés nem oly könnyű dolog! Körutam, melyre készülök, Lengyel, Orosz, Olasz- és Spanyolországba, Portugáliába, Törökországba és Egyiptomba vezet. Rajta kell lennem, hogy naponkint játszam, mert nagy, fináncziális kötelezettségek terhelnek s a magam számára sokkal kevesebbet marad, sem mint általában hiszik. — Amerikában megszábotott fizetéssel voltam szerződötve, a társulat fentartása nem az én gondom volt. Mostani körutamon magam

Kiváló humorista a színészetben s irodalomban van elég De „nemzet bárója“ csak egy van. Elmes, rugalmas, szívós és pffifikus.

A vácsi utcza nélküle olyan, mintha a nagy Kristóf hiányoznak belőle.

Hogy őt ne ismerné valaki, hihetetlen; hogy ő ne ismerne mindenkit, képzelhetetlen, miután még azt is ismeri a kité sohasem látott.

A ki a vácsi utczában sétál, az az ő vendége. Ott ő csinálja a honneursöket.

Már messziről virit feléd tarka foulardja, melyet kaczróságból és óvatosságból nyak köré szokta csavarni; s csaknem ugyanoly távolságból harsog feled üdvözlő szözata is. Megesküszik rá, hogy te vagy a legderekbabb gyerek a világon; derekabbnak csak az apadat ismeri el, a mért hogy oly oly jeles fia van mint magad. A ki téged meg merne szólni, annak vele gyülnék meg a baja (ilyenkor rettenetesen fenyegetődzik aranygombos botjával.) Jaj annak a „schlaifernek“, a ki nem borul térdre, ha a te nevedet említik. A ragalom ellen ő szokott megvédeni s mindig csak a legmagasztalóbb kifejezésekben emlékezik meg rólad.

Nyáron Füreden van s könnyebben el lehet képzelni Füredet a Balaton, mint Bizay nélkül. Egykor, midőn még nagyobb volt a fogékonyság a jó tréfa iránt, ő, a trufátor-

leszek a vállalkozó; Jarett ur ez a talpig hecsületes és lelkiismeretes ember bizonyos százalékért vezeti ügyeimet. Nekem kell törödnöm azzal, hogy mindenképp pontosan kapja meg fizetését. Hát még a szállítási és utazási költségek!

Colombier Mária az ő piszkos könyvében fősvénynek s megbízhatatlannak híresztelt. Elfelelte bizonynyal, hogy tízezer frankot fizettem ki ő helyette, mielőtt Amerikába utaztunk. — Az új világrészben havonként négyezer frankot kerestek; Párisban alig vitte nyolcz százra. S a mi megbízhatatlanságomat illeti, hát kérdezze meg csak (Gerardné asszonyt, a társalkodónőmet, ki nyolcz esztendő óta van melletttem. Barátnője volt anyámnak és nélküle már nem tudnék ellenni

Társulatam tagjait nagyon tisztességesen fizetem. Munte kisasszony havonként 4500 frankot kap, Igen tehetséges hölgy; az Ambigue-színházban ő alkotta meg annak idején Gervaise szerepét Zola „Assomoir“-jában. Dária urnak, a jeune premiernek, havonként 2500 frankot fizettek. Ő nem francia és igazi nevén nem is Dariának hívják. Született görög s még nemrég diplomaciai szolgálatban állott; csak két hónapja forog a színpadon; szorgalmasan tanul s ép oly kevéssé szorult rá a sugóra mint magam. Én miattam akár ne is legyen sugó. Dariát én tanítom a szerepeire; a legrészletesebb utasításokkal látom el, s néha még a maskeját is magam rendezem. Nejevel utazik...

Hogy fellépek-e még valaha Párisban? . . . Ki tudhatja; A Comédie Française-al aligta fogok kibékülni. Miért is teném? . . . A Comédienak nagyobb szüksége van reám, mint nekem reá. Legjobb éveimben nem kerestem többet e színpadon hatvan ezer franknál. Ha utazom, egy milliót is kereskelek évenként. S ha ma rászánom magamat, hogy a Vaudeville-színházban játszom, B a l l a n d e n barátom oly előnyöket nyújt nekem, a minőkben a Comédie soha sem részesíthet. Persze, hogy most nem kevés gondot okoznak nekem anyagi terheim. Harminczkét művész bízta rám a sorsát! . . . Egész súlyát érzem a felelősségnek, mely vállaimat nyomja.

Ha jó barátaim attól félnek, hogy az a kóborlás esorbát ejt dícsőségemen, hát hiába aggódnak. Álmatagga lesz az em-

nagy, rendezett szárazföldi és vízi expedíciókat, éji zenét és macskaszerenádót, gyűjtött rózsát koszorúba és purdékot malacz-bandába, vezette a színi előadásokat a nézőtérre, tartotta kezében a néző sikerét s harangurozta a zsidókat, hogy nincs annál nagyobb hazafiság, mint mikor az ember 29 foknyi melegben megy el a szinkörbe megnézni, milyen komikus ott a szomorujatek s milyen siralmas a bohózat.

A betegekről Fécsi, az egészségesekről Bizay gondoskodik. Ő a fő szállascsináló, ő a füredi virágnyelvlevezés postamestere és kartografikus intézete egykoron nagyobb florescenzianak örvendezett, mint a Perthes Justusé Gothában.

Egykoron — igen. Ez az ő bánata. Magát megtudta tartani fiatalon; de intézményeit, rendelkezéseit megörlé a revisio. A „csendes“ kompania zajos ugyan még de nem bizayos. Mert egy szép épület, mely nyaralót színel fogadta azt magába. Megteremtették ott a magyar Homburgot (humbugot mondja a báró) de csak inkább magyar az még mint Homburg. Az elkeseredes es sitymalas csodás vegyével emlékezik meg a győztes versenytársról a báró, mint nézheti a faradt sas a szárnya alól kibuvó ökörszem henczegő repkedését.

De ha napja hanyatlóban van is Füreden: pesti csilgázata ragyog még, mint kucsmáján a forgó, kezében az

z E á r ó j a .

ber s dícsvágya is megcsappan. ha váltig egy helyen, váltig egy közönség előtt kell játszania. Minden nap új tért hódítani, minden nap új bámulókat szerezni, ez az igazi, a mi arra ösztönzi a művészt, hogy magát folyvást tökéletesítse.

Az utazás nem kerül nagy fáradságomba. Különb is életem felet úgy alszom át; a kóupében ép oly nyugodtan alszom, akár az ágyban — talán csak nem hiszi el amaz ostoba mesét a koporsóban hálásról? — és szabad perczeimet el szoktam használni pihenésre.

De ha kialudtam magamat, akkor semmi sem tesz jobbat, mint idegeimnek legerősebb túlfeszítése. Ha teljesen ki vagyok merülve, akkor odahaza megnyergeltetem lovamat, s lovagolni megyek a Boisba — még pedig galopban, — én mindig galoppirozok, még akkor is, ha lovam lépésben halad.

Ha nem alszom, kedvellen vagyok. Van ugyan metteur-en scénem es egy tevékeny rendezóm Jolliet ur személyében, hanem azért mindennel saját magam bajlódom. Bátran lehetnék szinigazgató, mert a szinpad legnagyobb részleteiben is otthonos vagyok. Daczára ennek minden fellépésem előtt valóságos lámpaláz fog el, s minden szerepemben átérzem azon izgatottságot, melyet a költő a szerep jellemébe öntött. Mihelyt azonban a kulisszák mögé lépek, vége van az izgatottságnak; de míg a lámpa előtt állok, igazán sirok és kaczagok: és ha éveken keresztül minden este ugyanazon szerepet játszánám, mindig ugyanazon érzelmek vennének erőt rajtam. A ki másokat könnyekre akar indítani, annak saját magának it sírnia kell, ha csak szerepe kedvéért is. Minden új siker oly örömet szerez, mintha sohasem arattam volna sikert; minden virágajándék gyermekes öröme kész. Mennyire sajnálom, hogy a virágot nem lehet megőrizni; nagyou hirtelen kimulnak. De minden szalagot, a mit virágosokkal vagy koszorúval kapok, haza küldök. Fiam gondosan gyűjti azokat s majd öreg napjaimban, művészi pályám naplóját fogom kiolvashatni e szalaggyűjteményből.

* * *

aranygombos bot, kabátján az ékszer és esizmajan az ezüst vaksarkantyú.

Noha sohasem tanulta, a báró beszél nyolcz vagy tíz nyelven. Francziául s olaszul kábitó gyorsasággal, angolul azzal a tökéletes náthás accentussal, németül ahany tajszólam csak van: bécsiesen, meklenburgiasan, schlesvigül, bajorul és poroszul. A spauyolt hidalgói gravitással, a latint ciceró, taglejtéssel, a görögüt homéri zengzetességgel ejti. Zsidóul meg úgy tud, mint akarmellyik lloydbeli börze-hajhász.

Csak egy kis hiha van e tökélyben — maga sem érti mit beszél.

A hasonlatosság azonban meglepő. Természetes, hogy e virtuozitása kifejtése alatt egy perczre sem hagyja el, a kómikai hatást megpukasztásig növelő komolyság.

Lord Travelor és sürtös myladyje, nekibatorodva a báró nyájjas modorátúl, melylyel szolgálatát ajánlá föl az idege- neknek: ama nagy köszöbor jelentőségét kérdezik, mely a váczi-utca és Kristóftér sarkát díszíti.

Bizay angolul magyarázza azt meg nekik s a mint az utasok bámulú arczkifejezéséből gyanitom a legalaposb alapos- sággal.

— Möcs eni bodi szájkolodzsi in did, jesz ször end milédi. Evrimen, döcsmen, Sekszpir, god, szév ze kvin jesz ször. E veri fájn faragvéson. In ze pätik you kap kovaczúkor a id tea of brust, jesz ször end milédi. Ze kvin of Inglendi

Sarah Bernhardt Budapestről Lembergbe veszi útját, — onnan Szentpétervárra megy, — s így futja be művészi körútját, mint egy üstökös, melynek uszálya valódi ezüsből, zengő hirből és csengő pénzből áll.

Sipos Soma.

H I R E K.

— (A Kőrös folyó vize,) mely a közeli esős napok alatt 16 láb 9 hüvelyk magasságra duzzadt fel, most már újra apadásnak indult; ami annyival is inkább örvendetes jelenség, mert gátaink mind ez ideig sincsenek olyan állapotban, hogy egy nagyobb szerű áradással sikerrel megküzdhetnének. Reméljük is, hogy a szebb idők beálltával teljes erővel hozzá fog a nagy állami apparátus a védelmi munkálatok teljesítéséhez.

— (Eljegyzés.) Münch Gyula — a B.-Gyulán állomásozó 8-ik zászlóaljbéli honvédhadnagy a napokban jegyezte el Simkó Etelka kisasszonyt, Simkó István csabai tanító leányát.

— (Világot vet a német jellemre) azon eljárás, hogy Bécsben ugyanakkor, midőn a jelenkor legelső drámai művésznője Sarah Bernhardt tartotta a legszebb diadalt: a művészet, a szellem diadalát, ugyanakkor a bőrbe nem férő germanpöffeszkedés, mintegy ellensúlyozásul a francia génius diadalának, nagyszerű tüntelést igyekezett rendezni a „német műzsa“ mellett. Ugyanis míg Sarah Bernhardt a Burg színházban a Kaméliás hölgyben, tehát remek szerepeinek legremekebbekében bucsuzott el, ugyanakkor bizonyos számú osztrákteuton felléptette a Karl színházban Wolter Sarolta asszonyt, a bécsiek egyik lokális nagyságát Racine Phädrá-jában, mely szerepet tudvalevőleg Bernhardt ezuttal nem játszotta Bécsben. A színház tömve volt. Hullott a virág és vers a karzatokról. A legjobb az egészben azonban az, hogy a „Konkordia“ című irodalmi egyesület ily feliratu koszorút nyújtott át a kiténtettnek: „Az összehasonlíthatlan, elérhetlen művésznőnek. Wolter Saroltának.“ — Minderre csak

ez king of Hongri, tu frájnd end hotel, god bless juh! Jesz ször end milédi.

Az angol megköszöni a szédítő gördülékenységgel adott utbaigazitást. mylady is kételkedve biccenti meg csücskös süvegét s nyilván soká tünődnek azon, hogy a magyar nyelv mennyire hasonlít az angolhoz.

Deákkal is a báró járatta meg a csárdást. Ez egy történt, hogy egy francia hírlapíróval, ki néhány évvel ezelőtt Pesten járt s kinek neve Rigondeau (Bizay következetesen Mr. Fricandeanak nevezte) az „angol királyné“ előtt találkozott midőn épen a pest-belvárosi polgárság tisztelgett fáklyás zenével Deák ablakai alatt. A tömegben néhányan, a cigány zene hangjain nekividámodva, tánczra perdültek. A nézők ujjongtak s a kíváncsi levelezőnek úgy magyarázá a vigság okát a báró, hogy — a megválasztott, választói között megjelenén — a főkortessel csárdást tánczol most, ezt így tartván a nemzeti szokás. „Azon karcu uri ember, ki most csattogtatja csizmaszárát, nem más mint Deák Ferencz“ mondá Bizay a francziának

S egy héttel rá olvashattuk az „Indépendance-ban, hogy Deák Ferencz választóival az utcán járta a csárdást.

Egyszer már meg is halt. A Medetz boltja előtt a trafikszultán szájából kiesett a csibuk erre a hirre. de ezzel a hir-

rel is csak megréfalta a világot. Egy szép napon arra virradunk, hogy a báró saját maga tiltakozik egy nyilatkozatban a halál ellen. Hogy őt nem lehet oly könnyen „meghalasztani“, (saját szava.) A báró él, nemcsak azért mert meg nem halt, hanem azért, mert halhatatlan. Valamennyien, a kik csak emlékezünk és ismerjük őt a soha meg nem őszülhető férfit: mindig olyanul láttuk mint a milyenül most is mutatkozik; örökös mozgásban, élénk taglejtéssel, fenyerekmódra felrebillentett kucsmával (pörge kalappal) a mint utánozhatlan gráciával int jónapot. Külséjében csak 61 óta változott meg, mert azóta magyar nadrág feszül rajta, kucsmáján ékszeres forgó tündöklök és csizmáján ezüst sarkantyú; igazi ezüst, mert a báró nem szereti a hamisat, noha akkor a mikor, maga is az volt. Typusa az örök ifjuságnak ő, ki az időnek kaczaganyos valla hegyéről kaczag szemé közé.

— (A b-gyulai polgári kör) f. hó 8-án bált rendez.

— (A megyei tanítóegyesület) csabai fiókegylete f. hó 10-én népes közgyűlést tartott, Bella János felolvasásával.

— (Békésvár megye Flórája) czim alatt dr. Borbás Vincze budapesti tanártól a m. t. Akadémia kiadásában egy kitünő növényteni mű jelent meg, mely megyénk növényzetét nagy alapossággal lehetőleg teljesen és tudományos rendszerben írja le.

— (Csabán) „kaszinói társas estélyek“ rendezését tervezik, oly formán, hogy a kaszinói társas estélyek családjakkal jelennének meg, a dalkar énekelne, stb. ily kedélyes összejövetelekkel üzve el a téli esték unalmát.

— (Orosházán) Zoltán Gyula színtársulata mindinkább örvendetes partolásban részesül; ugyanott közelebbről Molnár György hazánk legelső tragikus színésze is megkezdte vendégszereplését.

— (Nevezetes magyar találmány.) A földhitelezet feketeerdői üveggyárában Biharmegyében a napokban szenteltetett fel a Platenka Ferencz feketeerdői igazgató által feltalált üveg olvasztó kemence, mely szerkezet és berendezésre nézve, a szakértők véleménye szerint az eddigi ilyen kemencézéknél jóval tökéletesebb. Ezen új üvegolvasztó kemencénél különösen kiemelendő, hogy kétfős gázláng tüzeléssel és az üvegmennyiség előállításában ugyanannyi kiadás mellett az

rel is csak megréfalta a világot. Egy szép napon arra virradunk, hogy a báró saját maga tiltakozik egy nyilatkozatban a halál ellen. Hogy őt nem lehet oly könnyen „meghalasztani“, (saját szava.) A báró él, nemcsak azért mert meg nem halt, hanem azért, mert halhatatlan. Valamennyien, a kik csak emlékezünk és ismerjük őt a soha meg nem őszülhető férfit: mindig olyanul láttuk mint a milyenül most is mutatkozik; örökös mozgásban, élénk taglejtéssel, fenyerekmódra felrebillentett kucsmával (pörge kalappal) a mint utánozhatlan gráciával int jónapot. Külséjében csak 61 óta változott meg, mert azóta magyar nadrág feszül rajta, kucsmáján ékszeres forgó tündöklök és csizmáján ezüst sarkantyú; igazi ezüst, mert a báró nem szereti a hamisat, noha akkor a mikor, maga is az volt. Typusa az örök ifjuságnak ő, ki az időnek kaczaganyos valla hegyéről kaczag szemé közé.

A halált is megcsiklandozza, s ha komoly szándékai vannak, parnája alól kirant valami gyűjtő ivet — s a mit az elevenek a halálban, azt a halál az elsőben gyűltöli

Nyilván így őrzötte meg hervadhatlanságát mai nap-ságig a „nemzet bárója“.

Forgó János.

eredmény majdnem kétszeres. Megjegyzendő, hogy e téren ez az első magyarországi találmány

— (Furfangos csalónő.) A kuruzslás és bűvészelbeni hit még mai nap is általánosan el van terjedve hazánknak, főleg azon vidékeken, melyek lakói a román nemzetiséghez tartoznak. A habona természetesen szedi is mindezen vidékeken a maga áldozatait. Közelebb Felső-Topán egy oláhasszony Ozgyen Tógyerné szerződött egy javas cigány asszonnyal, nyavalyatörésben szenvedő nőtestvére kigyógyítása végett. Még szerencse, hogy a kuruzslónő orvosi mütételeit nem alkalmazta a szegény beteg. Ennek bizonyára szomorú következménye lett volna. A büntető igazság közbelépésének előidézésére elég volt az is, hogy a szegény oláh asszonytól minden pénzét, körülbelül 7 forintot, összes konyha eszközeit s azonfelül még élelmiszereket kicsalt, azután pedig a faképnél hagyta paczienset. Most aztán ütheti bottal a nyomát Locusta utódának.

— (Tőke, üzérkedés és sorsjegy-tulajdonosoknak.) Mielőtt valaki sorsjegy-, elhelyezési- vagy ürészke-dési-papírost vesz, szereli a játékltervet, kamatozást, törlesztést kockázatot, az üzérkedési anyag és módokat stb. ismerni,

s részrehajlatlan tapasztalt és szakavatott tanácsot nyerni. — A „Leitha“ kiadóhivatala bankházának. Bécs. Schottenring Nr. 15. díjtalanul kiadott s már a 6-ik kiadást ért röpirata valamennyi európai sorsolási tervezetet, adatokat, sorsjegybiztosítást, felvilágosításokat az elhelyezési és üzérkedési nemek és értékek felől, díjak, állásokról stb. számos napilap által elismerőleg megbeszélve nyújtja. — Nem tagadhatjuk, miszerint ezen jóhírnévről ismert cég a bank-, tőzsde és váltóüzlet teré ujtások után törekszik, s hogy a behozott ujtások által már is elvitázhatlan érdemeket szerzett magának.

Irodalom és művészet.

* „Őszi hangok“ czim alatt kiadandó költeményeire hirdet előfizetés Pongrácz Béla, hírlapíró, Székesfejérvárott. A mű január 1-én jelen meg s az 1 frtnyi előfizetési díj Székesfejérvárra a „Szabadság“ czimű lap szerkesztőségéhez küldendő. A gyűjteményből lapunk mai számának tárczájában, mutatvány gyanánt, közöljük az „Itthon“ czimű csi-nos költeményt.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Sipos Soma.

H I R D E T É S E K.

Nagybecsű találmány méltánylása.

Hoff János cs. ki. szállító urnak, hí. tanácsos. az arany érdemkereszt és korona tulajdonosa, több rendbeli magas rendjel lovagja,

f e l t a l á l ó j a

és gyűlöli gyártó a Hoff-János-féle malátakivonatnak, a legtöbb európai fejedelmek udvari szállítója, **Bécsben, gyár Grabenhof Bräunerstrasse Nr. 2. Iroda és gyári raktár, Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.**

M a g a s i t é l e t e k .

I. Vilmos Németország császára: „Jó malátakivonata.“ I. Ferencz József osztrák ország császára: „Szívesen kitüntetem önt.“ Szászország királya: „Jól tett királ né anyámnak.“ Dánország királya: „Gyógytévő hatását éreztem.“ ec en urg-chwerin ag-hercege: „Elismerésem.“

G y ó g y t u d ó s i t á s .

Tekintetes ur! Ez alkalommal el nem mulaszthatom, hogy Önt arról ne értesísem miszerint feleségem az Ön malátasörét gyengélkedés és köhögés ellen már egy fél év óta a legjobb sikerrel használja, mert feleségem — daczára annak, hogy egész gyógyszerárakat bevett — mégis esztendőnkint tavasszal és ősszel legnagyobb mértékben köhögött, ereje elveszett, azonban mióta a feleségem a malátasört fogyasztja egész jó színben van, köhögése el is hagyta. De azért mégis további rendelésig malátasört fog inni. Kiirom nyiltan, hogy a malátasör ellensége voltam, ellenben most pártolójává váltam. Kérek 58 palaczk malátakivonat-egészségerősítő-sört. — S.-A.-Ujhely. 1881. májushó 14-én. Tisztelettel G r o s s R o b e r t, felvigyázó az osztrák-magyar északnyugati vaspályánál. 9-12

I n t é s .

Valamennyi malátagyártmányok ragasztó czeduláin látható a feltaláló és első elő állító Hoff János mellképe mint védjegy. E kép egy álló kerület, mely alatt Johann Hoff teljes aláírása látható. A hol ez a valódiságot bizonyító jel hiányzik, ott csalás forog fenn és azon gyártmányt tessék mint meghamisítottat visszaadni — Két forint aluli küldeményt nem foganosítunk.

Főraktár Szarvason: Nyácsik Soma.

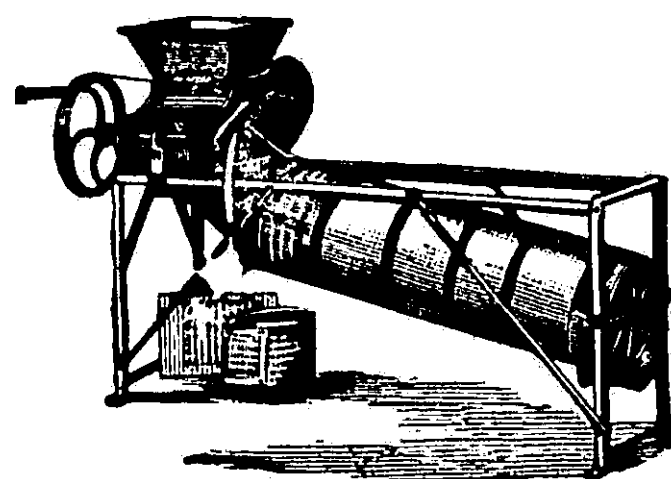
Főraktár Mez.-T.: Schreiber Sámson.

OXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ezüst érem Páris 1878.

Ad május 1-én 1881. arany érem.

Zala-Egerszeg május 2-án, 1881 első-díj.

Brogle J. és Müller

gép- és rosta-lemez gyára

BUDAPESTEN, a Margit-hid közelében, készít

Trieuröket (konkoly választó) 6 különféle nagyságban.

Trieur hengereket malmok számára.

Koptatókat,

Szelelő rostákat,

Szitákat és rostákat, cséplőgépek számára.

25-30

Raktár Szarvason: ELEFÁNT PÁL, urnál

OXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Főüzlet és központi iroda: IV. váci-utca 18. sz. „Peking városához.”

Fiókok:

IV. kerület kigyó-tér,
„A theanővényhez”

VII. ker. király-utca 17. sz.
a „Moszkva városához.”

DIETRICH és GOTTSCHLIG

osztr. cs. kir. és magyar kir. udvari thea- és rum-kereskedésük Budapesten. Ajánlja a téli évadra dűsan felszerelt raktárából közvetlenül importált

Chinai Teát 4-10

legújabb 1881-82-diki termék.

Különösen:

	frttól	frtig.
Congó legfinomabb . . . . . 1/2 kilója	2.—	3.—
Souchong	3.—	5.—
Orosz családi thea	3.—	4.—
Fekete orosz karaván thea	6.—	12.—
Fekete karaván virágos thea	5.—	6.—
Pecco virágos thea legfinomabb	4.—	6.—
Orosz karaván virágos thea	6.50	12.—
Udvari thea vegyíték	12.—	—.—
Victoria thea-vegyíték	8.—	—.—
Király thea-vegyíték	6.—	—.—
Moszkvai thea-vegyíték	5.—	—.—
Császár thea-vegyíték	4.—	—.—
Mandarin thea-vegyíték	3.—	—.—

Ismét eladókna^k megfelelő árleengedés.

Ismét eladókna^k megfelelő árleengedés.

Jamaica-rum

legfinomabb fajok, közvetlenül importálva.

1 sz. nagy füveg barna 1/2 pint	2	frt 20 kr.
1 „ közep „ „ 1/2 pint	1	„ 10 „
1 „ kis „ „ 1/2 pint	1	„ 56 „
2 „ nagy „ „ 1/2 pint	1	„ 50 „
2 „ közep „ „ 1/2 pint	1	„ 75 „
2 „ kis „ „ 1/2 pint	1	„ 40 „
3 „ nagy „ „ 1/2 pint	1	„ 20 „
3 „ közep „ „ 1/2 pint	1	„ 60 „
3 „ kis „ „ 1/2 pint	1	„ 30 „
4 „ nagy „ „ 1/2 pint	1	„ 50 „
5 „ nagy „ „ 1/2 pint	1	„ 20 „

Brazíliai-rum

biróilag deponál védjeggyel

- 1 nagy butélia füvegestől 1 pint . . . . . 1 frt — kr.
  - 1 kis „ „ 1/2 pint . . . . . 53 „
- Mindenneműi Lillföldi likörök pezsgők shery francia borok, csokoládé ang. thea sítémény minden alakú és nagyságu thea edények.
- A legesekélyebb próbamegrendelések is pontosan teljesíttetnek. Kereskedőknek meg

Bécsi-tőzsde.

Mérvadó a Lajthán innen s a Lajthán tul egyedül a bécsi tőzsde

Ama tetemes hátrányokat, melyeket bizonyos vállalatnak egy minden befolyás és akarat nélküli pénzszegény vidéki tőzsdén szenvednie kell, — s viszont egy fő-tőzsdéni működés roppant előnyeit — mint szinten a kormány s a tőrsulat és testület szé helyét, — i nek ezim i a niazon forognak, városok ahol ajánlatok és tudakozódások tétetnek, hol minden világrészből a tudósítások összpontosulnak, a hol a politikát csinálják, a hol a legnagyobb napilapok jelennek meg, a hol a nagy tőzrkedések s tőzsérek az árkeletet csinálják, szóval azon városét, hol mind a kedvező, mind a kedvezőtlen észleletek annak idejében tétetnek s mielőtt szélesebb körökbe kiszivárogná, a legbizalmasabb értesítések idejekorán nyerhetők, ami által szavazva az árfolyamra befolyással lehetünk, — mind ezt röpiratunkban (26 és 42 lap) kimerítően előadtuk. — A tőzsdének küszöbén álló nagy mozgalmait véve tekintetbe, a „szabad“ speculation és az annyira kedvelt társasági üzleteinken kívül a mérsékelt kockázattal való műveleteket ajánljuk leginkább, s különösen a kettős díjat (esetleg nyereség: egyaránt akár emelkednek akár esnek az árfolyamok) mi mellett a díjak még a legkedvezőtlenebb esetekben sem veszhetnek tökéletesen el. Jutaleki árak a legolcsóbban. — A vezérkörökkel közlelbbi viszonyainknál fogva egyenes, közvetlen s gyors értesítésekkel szolgálhatunk (szakértően s költség nélkül). Pontos titoktartás melletti kivitel. Sürgöny forgalom. Értesítő levelek ingyen.

A jelenleg. penzszegény s a befolyó tőkék körkötésében azon helyzetben vagyunk, m szerint az üz rked si veteleknél s a tőkék és értékpapirokra kölcsönöknél a kamatlábat évi 5%-ra leszállíhattuk (díjmentes). Mutatványi számok a „Leitha“ pénzügyi s sorsolási lapból bérmentve. Tartalomdús nélkülözhetlen sorsjegy naptárt (az összes európ. játéktervezetek) elhelyezési, üzérkeelési papírosok és nemeket, sorsjegybiztosításokat (figyelemre méltó a küszöbön álló huzásosót vév tükülthe) s b. társalmazó röpiratokat, kívánatra ingyen es bérmentve küldjük meg.

A „Leitha“ Halmai kiadóhivatalának bankháza Bécs, Schottengring 15.

Haszonbérleti hirdetmény.

Az alsó m.-túri közbirtokosság kezelése alatt álló ugnevezett „iskola alapítványi“ mintegy 1000 hold (1200 négyszög öles) földbirtok, melyből 100 hold terület szántó, a többi pedig kaszálló és legelő. a folyó évi nov. 27-ik napjának d. e. 10 órakor. Mtúr város közházának tanács termében tartandó nyilvános árverés útján 1881 december első napjától kezdődő három évi időtartamra haszonbérbe fog adatni.

Mi is azon megjegyzéssel hozatik köz tudomásra, hogy a részletes feltételek alólíróknál megkérintheők.

Mtúr, 1881. november 16.

— Sztussy István,
közbirtokossági ügyvéd.

Ezen útlán san ismert. Lee Vilmos által feltalált, gyógyszer, a legjobb eredmén n használhat. minden tüdő vag. belső gyulladás, f-i, tü- és forrás ellen, megsebesülések vag. vett sebek, égési sebek, rákarculás, bönulás és szemgyulladás ellen, fertőtítés, bedörzslésre s a t.

Ezen sós-borszesz, földrésztök és Anglia legnagyobb tekintélvei által, mint bizonyos és jól ható gyógyszer kineveztetik és valódisága következtében legnagyobb joggal, mint sikeres gyógyszer mely állott. 16 év leolvása óta, számtalan köszönő levéllel bírunk — mindenkinek ajánlható.

Gyakran előkerülő utánzások kikerülése végett, a t. ez. közönségét, biróilag letételezett üvegسالagunk és védjegyünkre figyelmeztetjük.

Egy nagy üveg ára 60 kr.

Ismétladó- j-le-ték y kedvezményne örvendnek.

Használati utasítás minden üveghez ingyen mellékeltek

Bizományi raktárak átengedtetnek és hirdalban közöltek.

Dietrich és Gottschlig,

osztr. e. sz. és magy. kir. udvari szállítók.